

NYÍREGYHÁZI FŐISKOLA

PÁLYÁZAT

**A NYÍREGYHÁZI FŐISKOLA
kancellári
munkakörének ellátására**

**Pályázati azonosító
34590-5/2014/FOFEJL**

**Pályázó:
Kvancz József**

2014. augusztus 5.

**A PÁLYÁZÓ ELKÉPZELÉSEI
A NYÍREGYHÁZI FŐISKOLA KANCELLÁRI
MUNKAKÖRÉNEK ELLÁTÁSÁRA**

*„Hogy nagy légy, légy teljes: Semmit ne túlozz és fojts magadban.
Mindenben légy egész, Bármilyen csekély is a tett, add bele lelked.
Minden tóban ott ragyog az egész hold, mert a magasban él ő.”*

Fernando Pessoa

BEVEZETŐ GONDOLATOK

A magyar felsőoktatás átszervezésére az elmúlt negyedszázadban számos próbálkozás és kísérlet történt. Ahhoz, hogy a jelenlegi helyzetet és a kialakult körülményeket megértsük, **három lényeges**, a felsőoktatási intézmények egészét érintő **változtatást** kell külön kiemelnünk.

Az **első** – az EK irányelveinek figyelembevételével létrejött – törvényt 1993-ban alkották meg, ami lehetőséget teremtett **új típusú, nyitott felsőoktatási intézmények** létrehozására. Ennek eredményeként hazánkban a **XX. század végére** megkezdődött és lezajlott egy olyan integrációs hullám, amelynek során **létrejöttek az új, önszerveződésen alapuló felsőoktatási intézmények**. Fontos hangsúlyozni azt is, hogy ezek az alulról szerveződő, a szűkebb közösségi érdekek szem előtt tartásával megalakult „rég-új intézmények” differenciált képzési és oktatási feladatokat láttak el, ahol a régióbeli párhuzamosságok és az intézményen belüli hatékonysági kérdések másodlagosak maradtak. Kijelenthetjük, hogy 2000-re formailag kialakultak a nemzetközi standardokkal is mérhető universitások. Az 1990-es években végbement látványos expanzió ellenben **nem járt együtt az egyetemek és főiskolák átfogó tartalmi és szervezeti megújításával**. Kevés olyan intézmény akadt hazánkban, ahol nem csak a „címtáblákat festették át”, hanem ténylegesen is új szervezetet állítottak fel feladat-hatáskör-funkció tekintetében – *kivételként a Nyíregyházi Főiskola példaértékkel említhető* -.

A **második** lényeges változásra **2005-ben került sor, amikor is a megalkotott felsőoktatási törvény** már az új képzési formának (az ún. Bologna-folyamatnak) alárendelve határozta meg a **felsőoktatási intézmények feladatait és jogállását** az önrendelkezés és az autonómia figyelembevételével. Mindkét előbb említett jogszabály a felsőoktatás olyan expanziós időszakában született, melyre a hallgatói létszám kiugróan magas emelkedése volt jellemző, és az egymást követő években növekvő érdeklődés mutatkozott a továbbtanulás iránt. A Bologna-folyamat **lényegében megszüntette** az egyetemek és főiskolák közötti kategorikus különbséget, felszámolta az egymástól nem csak formailag, hanem tartalmilag is elkülönülő főiskolai és egyetemi oktatási feladatokat, és azonos szintre **emelte/süllyesztette** a képzéseket, aminek következményeként a felsőoktatásban folyó verseny alapjaiban átalakult. A korábban egymást kiegészítve működő, egymással harmonikus kapcsolatot kiépítő **intézmények konkurenské, versenytársakká váltak**. A folyamat eredményeként a „felsőoktatási térkép átrajzolódott”, koncentrikusan, de nem egyenlő mértékben jöttek létre a képzési helyszínek és formák, felszámolva a lokális, regionális igényeket. A „Bolognával” éppen az tűnt el, ami korábban érték volt és a magyar felsőoktatás erősségét jelentette: **a minőségi, intézményre szabott képzés**.

Az első két változás és ezen időszak közös jellemzőjeként kiemelhető, hogy egyáltalán nem ösztönözte a hazai intézményeket arra, hogy a gazdasági szférával szorosan működjenek együtt, kooperatív kapcsolatokat hozzanak létre, és a tényleges igényekre, elvárásokra alapozott képzéseket folytassanak. Sokszor, sok helyen jogos érveként jelent meg és vált a felsőoktatást érintő támadások célkeresztjévé az alábbi szlogen, mely szerint a hazai intézmények **nem piacképes tudást, nem az igényekre alapozott tudást adnak**. Hangsúlyozni kell azt is, hogy mind a jelentkezők, mind a felvettek száma messze meghaladta a 100 000 főt, így erre az időszakra keresletkielégítő feladattal bírt a hazai felsőoktatás. A fent említett szlogen megítélése során azt is figyelembe kell venni, hogy a munkanélküliek között a legkisebb arányt a diplomások képviselik, és ez nem haladja meg az 5%-ot.

A legutolsó érdemi változás 2011 végén vette kezdetét, amely napjainkban is tart. Megindult a nemzeti felsőoktatás **szervezeti és szerkezeti reformja**, amely a fenntartó szerepvállalásában és a gazdálkodás kérdéseiben is újat hozott. Az állam centralista szemlélete mind nagyobb teret

nyer Magyarországon, melyből helyesen a felsőoktatás sem maradhat ki. A kérdés már csak az, hogy az intézmények akarnak-e, tudnak-e alkalmazkodni a megváltozott hazai és nemzetközi elvárásokhoz, és a profiljukba illő feladatot milyen hamar adaptálják. Az látható, hogy a korábbi gyakorlat (oktatási-gazdálkodási-szervezeti) hosszabb távon már rentábilisan nem tartható fenn, csak további pótlólagos állami ráfordítások árán. A szűkös állami források egyes intézményeknél és képzéseknél támogatástöbbletet is jelenthetnek, ha azok **minőséget adnak, a kibocsátás találkozik az elvárásokkal és igényekkel, valamint a képzés az intézmény profiljába illeszthető.**

Az egyetemek és főiskolák forrásainak vizsgálata az elmúlt években számos vitafórum központi témája volt. Elvitathatatlan tény, hogy az állam által nyújtott közvetlen támogatás 136 milliárd forintot tett ki 2013-ban, amely a fejezeti támogatásokkal együtt **169 milliárd forintra kúszott fel**, ehhez 310 milliárd saját bevétel is társult, így az ország a GDP 1,5-1,6%-át fordította a legmagasabb szintű képzésre, amely már európai uniós viszonylatban is elfogadhatónak mondható.

Az egyetemek és a főiskolák céljai és feladatai még nem letisztultak, mind a hazai intézmények között, mind a falaikon belül fellelhető keveredések, duplikációk. Az **állami elvárásokat** és prioritási irányokat mihamarabb tisztázni és az érintettekkel egyértelműen közölni kell, hogy az intézményi profilt ahhoz alakítsák, a szükséges és elégséges lépéseket időben tegyék meg. Mint minden változás, így ez is magában hordozza a kezdeti ellenállást, értetlenkedést, de ha a cél adekvát és jövőbemutató, az érintettek felismerik jelentőségét és felsorakoznak mögé.

A hazai felsőoktatásban évek óta felvetődő és vitára okot adó kérdés eldőlni látszik: **a mennyiségi vagy a minőségi képzést helyezze-e előtérbe.** A 90-es években fellépő krónikus diplomáshiány a 2000-es évek végére csillapodott, bizonyos képzések esetében a túltermelés jegyei mutatkoztak, míg más képzéseknél tartós hiányt és a jelentkezői érdektelenséget tapasztalhattuk. Az látható, hogy a központi irányítás, az állam befolyása nem maradhat ki ebből – tanári életpályamodell, ösztöndíjprogramok, duális képzés, minimális ponthatárok emelése, képzési kínálat tisztítása, az intézmények adottságaihoz igazított profilozás stb. –, ezért további reformfolyamatok, felülről vezérelt irányok vették kezdetüket, melyek első állomása, a **kancelláriarendszer bevezetése gyökeres fordulat a nemzeti felsőoktatás egészében:**

1. eredményeként megjelenik a **professzionális nagyvállalati menedzsment** a vezetés legfelsőbb szintjén;
2. az oktatás-kutatás-tudomány szabadsága nem sérül, sőt, erőforrás-felszabadulás valósul meg;
3. várható haszna a hatékonyság növelésén túl az **állami célok és feladatok markánsabb megjelenítését** eredményezheti úgy, hogy nemzetközileg is értékelhető intézményhálózat jön létre;
4. ténylegesen is megvalósul a transzparens, átlátható gazdálkodás.

SZABOLCS-SZATMÁR-BEREG MEGYE BEMUTATÁSA

A Nyíregyházi Főiskola Szabolcs-Szatmár-Bereg megye egyik olyan szellemi központja, amely centrális szerepet tölt be térségünk társadalmi feladataiban és felzárkóztatásában. A megye speciális geopolitikai helyzetét egyfelől periférikus elhelyezkedése, másrészt keleti határ mentisége determinálja – Romániával és Ukrajnával határos –, ami különleges lehetőséget biztosít a területnek, így a főiskolának is. A határon átnyúló együttműködések – eddig több mint 10 milliárd Ft –, a schengeni határ közelsége olyan komparatív előnyt jelent e térségnek – így a Nyíregyházi Főiskolának is –, ami a régió egyik kitorési pontja lehet. Budapestet nem számítva az ország **harmadik legnépesebb megyéje**, itt él a lakosság 5,6%-a, területét tekintve (5 936 km²) az ország 6,4%-át adja, tehát hazánk **ötödik legkiterjedtebb megyéje**, ahol a népsűrűség jelentősen meghaladja a főváros nélkül számított vidéki átlagot. **A kormányzat** – felismerve különleges helyzetét – az alábbi intézkedésekkel segíti a térséget:

- **13 járást alakított ki** (a harmadik legtöbb a megyék között), ezzel is közelebb hozva az ügyintézkést az emberekhez;
- a megyék rangsorában a **második legtöbb pénzügyi forrást allokálta** a 2014-2020 EU ciklusra;
- térségi adókedvezményrel nemzetközileg is jegyzett vállalkozások megtelepüléséhez járult hozzá (LEGO; Raiffeisen back-office rendszer; Záhony „Keleti nyitás” program, Magnit).

A közép-kelet-európai országokban tapasztalható népességfogyás Szabolcs-Szatmár-Bereg megyére is jellemző, 2001 és 2012 között a megye népessége – az országos átlagot meghaladóan – 38 118 fővel csökkent, jelenleg 569 554 fő lakja.

Ha a megye **gazdaságát és fejlettségét jellemző mutatókat** vizsgáljuk, szomorúan állapíthatjuk meg, hogy az elmúlt évtizedben a lemaradást nem sikerült érdemben csökkentenünk. A megye az Észak-alföldi régióban helyezkedik el, társadalmi és gazdasági értelemben is leszakad hazánk fejlettebb régióitól, az egy **főre jutó GDP közel 35%-kal marad el az országos átlagtól**. E fajlagos mutató a három megyeszékhely esetében „árnyaltabb”, Nyíregyháza „bronzérmes” a sorban. A munkanélküliek száma 2000-ben 21 700 fő (ezzel a megyék rangsorában a 19. volt), 2014 első negyedévében 34 200 fő, ami országos szinten az **utolsó előtti helyre** „jő”. Magyarországon minden tizedik munkanélküli a megyében található. A régióban, de különösen Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében a népesség évről-évre csökkenést mutat, ami sajnos meghaladja az országos átlagot is. Ennek oka a gazdasági nehézségekre vezethető vissza: a lakosság egy része a jobb munkalehetőségek és életkörülmények reményében elvándorol, az iskolázottabb társadalmi rétegek nem térnek vissza a megyébe. Némi pozitív irányú elmozdulást mutatnak a 2012-től megindult folyamatok, amikor is az „elvándorlás” intenzitása lassult.

A **Központi Statisztikai Hivatal 2013-as évre vonatkozó megyei kiadványa** alapján a főbb jellemzők:

1. a megye 56%-a tartozik a gazdaságilag aktív csoportba (összesen 234 ezer fő), az inaktívak létszáma 183 ezer fő, ami lényegében az évek során érdemben nem változik;
2. a megye munkavállalóinak 51%-át a versenyszféra, 41%-át a közsféra, 8%-át a nonprofit szektor foglalkoztatta;

3. a megyei bruttó átlagkereset 166 000,- Ft/fő, ami 62 000,- Ft-tal marad el az országos átlagtól. A legmagasabb jövedelemre a pénzügyi ágazatban számíthattak a dolgozók, míg a legalacsonyabb jövedelmet a turizmus-vendéglátás területén szerezték a munkavállalók;
4. 120 100 gazdasági szervezet talált otthonra Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében (országosan 7%-ot tesz ki), melyből 95% vállalkozás, 4% nonprofit szervezet és 1% a költségvetési szerv. 1000 lakosra 204 vállalkozás jut, 34-gyel több, mint országosan. A helyi adottságokból eredően a mezőgazdasági ágazat dominál (73%), amit a kereskedelem követ, a harmadik helyen az ingatlanforgalmazó szerveződések állnak;
5. a válságból való kilábalás lassan és differenciáltan érzékelteti hatását a megyében. Az elmúlt években a beruházások 50%-át az ipar, 13%-át a közigazgatás hajtotta végre, a sort a szállítás, az oktatás, az ingatlanforgalmazás zárja;
6. a megye termelési értékének (kibocsátásának) 32%-át a gumi-, műanyag-, ásványi anyag kibocsátás adja, amit exportra irányítanak, ezt az élelmiszeripar követi 23%-kal, a képzeletbeli dobogó harmadik fokát a textil-, ruházat-, bőrgyártás foglalja el 10%-kal.

Látható és számokkal is dokumentálható a megye speciális helyzete, melyet a cselekvési programokban is kifejezésre kell juttatni. Olyan a térségre jellemző társadalmi-, gazdasági-, oktatási feladatokkal kell ellátni, amelyek figyelembe veszik a lokális igényeket, segítik a helyben maradást, nem növelik a leszakadást az országos és az EU-átlagtól. **A már említett elvándorlás visszaszorításában, valamint a térség felzárkóztatásában, megtartóerejének növelésében** az oktatásnak kiemelt helye van, a térség erősségeire kell **fókuszálni és erőforrásokatallokálni**, így a feldolgozóiparra, az élelmiszeripar továbbfejlesztésére, amely a kertészeti kultúrára alapoz, a gépiparra, az információs parkokra (science park), a szállítmányozás és a logisztika területeire a háromhatár szegletben.

Ugyanakkor látni kell azt, hogy a magas kvalifikáltságot, az ún. high-tech munkaerőt igénylő munkahelyek (intellectual properties) eddig elkerülték a térséget, ami közvetve szintén hozzájárult az értelmiség elvándorlásához. Ezen a folyamaton csak **a felsőoktatási intézmény bevonásával**, a tudástranszfer-hidak kiépítésével, valamint a start-up vállalkozások bevonásával lehet enyhíteni, de ezt mihamarabb meg kell lépni.

Speciális a megyeszékhely, Nyíregyháza helyzete is, hiszen a térség lakosságának 22%-a itt él, az agglomerátummal együtt a Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében élők egynegyede kötődik a városhoz. Három felsőoktatási intézményével, 25 középfokú iskolájával, valamint 30 általános iskolájával olyan szellemi kisugárzó centrum, amely a munkahelyeken túl társadalomalakító és formáló szerepet is betölt. Az elmúlt időszak eredményeként a nagyvállalatok mind nagyobb hányada jelenik meg és váltja „ideiglenes lakcímét állandórá” a megyeszékhelyen. Kiemelt nagy beruházások valósultak meg az elmúlt években, így többek között a LEGO, a Hübner, a Michelin, a Vibroacoustic, a Contitech, a Jász-Plasztik bővítette székhelyét és termelési kapacitását Nyíregyházán. A **turizmus** az informatika mellett a XXI. század **egyik olyan húzóágazata**, amely tartós tőkelekötés mellett **folyamatos szakember-utánpótlást is igényel**, hosszú távra sok embernek jelent biztos megélhetést. 2013-ban Nyíregyháza nyerte el „Az év feltörekvő turisztikai települése” címet, így is növelve a megyeszékhely vonzását és elismerését országosan és azon túl is. 2010-től Nyíregyházán 25 európai uniós pályázat van folyamatban több, mint 28 milliárd forint támogatási összeggel úgy, hogy országosan is egyedülállóan **95% mértékben** megvalósul a szennyvízcsatorna lefedettség a megyeszékhelyen. A közösségi élet színterei – művelődési központ, sportcsarnok – úgy újulnak meg, hogy funkciójukat megtartva igazítják a XXI. század elvárásaihoz a szerepüket.

Rögzíteni kell, hogy a Nyíregyházi Főiskolának Nyíregyháza Megyei Jogú Város természetes és elválaszthatatlan szövetségese a céljai elérésében.

A Nyíregyházi Főiskolának jövőbeni feladata, hogy a meglévő kapcsolatait erősítse szűkebb életkörnyezetével (megye, város, gazdasági szerveződések), hogy **az elszigetelt, már létező és funkcionáló tudáselemek közös halmazban jelenjenek meg, ezáltal együttesen képviseljék az intézményi érdeket.** Ahhoz, hogy ezek a tudástranszferek létrejöjjenek és érdemben funkcionáljanak, jelen kell lenni minden új, betelepülő vállalkozás alapkövetelményénél – sőt, már a befektetők gondolatainak megfogalmazása során is – azzal, hogy a Nyíregyházi Főiskola képes és alkalmas a magasan kvalifikált munkaerő képzésére. A városba érkező új gazdasági szereplők nem csak a megye fejlődésére gyakorolnak kedvező hatást, hanem a főiskolára is, sőt, fokozzák a K+F+I kapcsolatot, amely újabb befektetőket csábíthat a régióba.

A gazdasági és társadalmi válságból való kilábalásnak számos módja lehetséges, piacképes oktatás nélkül viszont ez elképzelhetetlen. Ha a Nyíregyházi Főiskola tudományos kapacitását felmérjük, alapozunk az infrastruktúrájára és humántőkéjére, az alábbi tudástranszferek jöhetnek létre, melyek hosszabb távon biztosítják a fennmaradást:

- a műszaki- és agrártudományok,
- a természettudományok,
- a társadalom- és gazdaságtudományok, valamint
- a bölcsészettudományok és a művészet meghatározott területén.

A NYÍREGYHÁZI FŐISKOLA ÁLTALÁNOS BEMUTATÁSA

Oktatási helyzetkép

A Nyíregyházi Főiskola a hazai integráció egyik olyan sikerének tekinthető, ahol a két jogelőd szervezet **tényleges egybeolvadásával** egy XXI. századi színvonalú felsőoktatási egység jött létre. Azt hangsúlyozni szükséges, hogy mind az **integráció**, mind a képzési portfólió kialakítása a „**felsőoktatás boomjában**” történt, amikor is **jelentős igény mutatkozott a Nyíregyházi Főiskola képzései iránt**. A már-már kezelhetetlen hallgatói létszám (10-13 ezer hallgató) csak egy olyan infrastrukturális háttérrel volt biztosítható, amelyben az oktatás körülményei is igazodtak a felsőoktatás elvárásaihoz. A Nyíregyházi Főiskola **múltja, jelene, lehetséges pozitív jövőképe** szorosan egybefonódott a **tanárképzés** mellett az **agrár- és mérnökképzéssel**. Ugyanakkor már az integráció előtt, és azt követően is felgyorsítva **mind több és több új képzés jelent meg az intézményi kínálatban**, de valójában csak az előbb említetteknek sikerült társadalmilag is kellően beágyazódniuk.

A Nyíregyházi Főiskola hallgatói adatait az alábbi táblázatok mutatják be.

A Nyíregyházi Főiskola hallgatói adatai

Megnevezés	2010	2011	2012	2013
Hallgatók létszáma (fő)	7 807	7 300	6 173	4 808
<i>ebből</i>				
- Nappali tagozat	3 855	3 499	2 894	2 290
- Levelező tagozat	3 840	3 704	3 201	2 466
- Esti tagozat	112	97	78	52
Oklevelet szerzett hallgatók létszáma	1 525	937	890	1 355

Mutató	2010	2011	2012	2013
Alapító okirat működési engedély szerint felvehető maximális hallgató létszám (fő)	10 060	10 060	10 060	10 060
Felvételekre jelentkezett hallgatók száma (fő)	6749	6 428	4 497	3 186
- ebből állami finanszírozott hallgató (fő)	5834	5 389	3 750	2 779
- ebből költségtérítéses hallgató (fő)	915	1 039	747	407
Felvett hallgatók száma (fő)	2829	2 689	1 590	1 274
- ebből állami finanszírozott hallgató (fő)	1725	1 496	1 013	1 029
- ebből költségtérítéses hallgató (fő)	1104	1 193	577	245
Összes hallgató száma (fő)	7 807	7 300	6 173	4 808
- ebből állami finanszírozott hallgató (fő)	4 607	4 180	3 468	2 799
- ebből költségtérítéses hallgató (fő)	3 200	3 120	2 705	2 009
Lemorzsolódott, tanulmányait be nem fejező hallgatók száma (fő)	953	926	807	806

Éles határvonalat lehet húzni a 2011 előtti és a 2011 utáni időszak között. **A hallgatói létszám drasztikus apadása 2011-től veszi kezdetét.** Az okokat kutatva a Nyíregyházi Főiskolán a hallgatói létszám „fogyása” az alábbi tényezőkkel magyarázható:

1. az ún. **négyéves tanárképzés kifutása a rendszerből**, helyette a bolognai képzés megjelenése;
2. **fővárosközpontú felvételi rendszer**, amely az elsős helyes jelentkezésekre koncentrál;
3. az intézményi kínálatban szereplő **ún. húzó szakok** – *kommunikáció, andragógia, közgazdász, nemzetközi kapcsolatok* – beletartoztak abba a **16 szakba, melyek állami ösztöndíjas ponthatárait** központilag, egységesen magasan állapították meg, a kieső létszámokat a fennmaradó képzések pedig nem tudták pótolni;
4. a **folyamatosan emelkedő minimális ponthatárok** (160 pontról 200-ra; majd 240-re, jelenleg 260 pont a minimális bejutási küszöb), és a relatíve magas lemorzsolódási arány,
5. a **konkurencia erősödése** (a környező egyetemek és a főváros növekvő szívóhatása), amelyet felerősített a kialakult rossz intézményi brand is.

Nem lehet és nem is szabad a hallgatói létszám apadását **csak a külső tényezőkkel indokolni, keresni kell a belső okokat is**, hiszen az országos csökkenés mellett más hazai felsőoktatási intézmény szinten tudta tartani, vagy esetleg növelte is a felvett hallgatói számát. Álláspontom értelmében a **hallgatói létszám csökkenését csak tovább fokozta az**, hogy 2013 tavaszán Struktúraátalakítás címen az intézményünk vállalta szakok szüneteltetését, akkortól 12 képzést nem indít a főiskola, s ennek hatását először a 2014-es felvételi eljárásban lehet érezni. E program keretében az intézmény felvállalta továbbá, hogy a kari struktúrát felszámolja és átáll az intézeti szerkezetre, ezen intézkedés hatása a jelentkezésre és a képzés minőségére még nem ismert.

Feltétlenül érdemes megvizsgálni a jelentkezők létszámát – országosan és az intézményre levetítve is –, majd a főiskola oktatási helyzetét ezen keresztül elemezni.

Normál felvételi eljárásban jelentkezők száma 2004-2014 között Magyarországon (fő)

Év	Jelentkezők száma országosan	Felvettek száma országosan	NyF-re felvettek alapeljárásban*	NyF-re felvettek%
2004	167 082	109 562	4 013	3,66
2005	149 828	102 959	3 687	3,58
2006	132 527	93 898	3 325	3,54
2007	108 854	81 563	2 334	2,86
2008	96 990	80 924	1 857	2,29
2009	127 298	94 301	2 263	2,39
2010	140 308	98 208	2 347	2,38
2011	140 953	97 769	2 128	2,17
2012	110 616	80 136	1 312	1,63
2013	95 445	72 159	1 041	1,44
2014	106 175	73 973	1 246	1,68

Pótfelvételi nélkül

Változó mértékben, de csökkenő tendenciát mutatott az intézménybe bejutni kívánók száma. Országosan a továbbtanulni vágyó hallgatók **2%-a a Nyíregyházi Főiskolára jutott be**, de ez az arány az utóbbi három évben meredeken zuhan. Mélységi szintetizálásra vállalkozva és a képzéseket a Nyíregyházi Főiskola szintjén elemezve a következőket láthatjuk:

- a képzések gerincét és fő irányát az alapképzések (BA, BSc) adják, a mesterképzés (MA, MSc) a 2. helyen áll. A felsőoktatási szakképzést (FOKSZ) a jelentkezők 12-14%-a

választotta. Az osztatlan tanárképzésre két év tapasztalata alapján még mérsékelt az érdeklődés, 2014-ben is mindösszesen csak 6%-os;

- a felvett **költségtérítéssel hallgatók létszáma több mint 70%-os csökkenést mutat** a korábbi időszakokhoz képest, és ez érdeemben a jövőben nem változik;
- a képzési területeken, azon belül a szakokat tekintve **igen differenciált a jelentkezők száma**, sok az elaprózott képzés, ami hatékonysági, pénzügyi és oktatási problémákat is felvet (az esti tagozatos képzés szinte megszűnt);
- az intézményi kapacitás **8 000 fő hallgatóval nullszaldós**, ezért a jelenlegi létszám mellett jelentős a kapacitástöbblet, ami hatékonyságrontó (méretgazdaságossági probléma).
- A struktúraátalakítás alapján szüneteltetett szakok után **megmaradt és meghirdetett képzések** a jelenlegi kiadások/költségek mellett már **nem tudják rentábilisan működtetni az intézményt**.

Hiányként kell definiálnunk a – rövid idejű – **szakirányú továbbképzések** nem megfelelő arányát a Nyíregyházi Főiskola oktatási rendszerében annak ellenére, hogy több mint kéttucat regisztrált másoddiplomás szak várja a jelentkezőket. Ez még **egy olyan potenciális lehetőség**, amely további hallgatókat csábíthat az intézménybe, pótlólagos jövedelmet biztosíthat az itt dolgozóknak úgy, hogy növeli a kapacitáskihasználtságot és egyben a már felsőfokú végzettséggel rendelkezők számára is újabb lehetőséget nyújt az át- és továbbképzésre.

Bár több próbálkozás is kezdetét vette, de érdeemben egy sem vert gyökeret **az idegen nyelvű képzések** meghonosítására az intézmény falain belül. Ez az a képzési típus, amely államilag is deklaráltnan prioritást élvez, még egy **feltáratlan belső lehetőség a főiskolán**, mivel különösebb ráfordítást nem igényel, növeli az intézmény presztízsét úgy, hogy fizetőképes hallgatókat vonz. **Nem mondhat le az intézmény** erről, mivel helyébe más egyetem/főiskola lép, és olyan versenyhátrányt jelent, amely évekre visszaveti a fejlődést, konzerválja a jelenlegi nehéz helyzetet.

Összefoglalva az oktatási helyzetképet kijelenthetjük az alábbiakat:

Mindaddig, míg a magas hallgatói létszám biztosította a főiskolának a megfelelő pénzügyi fedezetet, addig a **gazdasági és hatékonysági kérdések háttérbe szorultak**. Napjainkra viszont ezek kerültek a középpontba. A Nyíregyházi Főiskola hallgatóinak több mint 75%-a Borsod-Abaúj-Zemplén megyéből, valamint Szabolcs-Szatmár-Bereg megyéből származik, ezért a beiskolázási körzet leszűkíthető e két területre. Ezeknek a megyéknek a gazdasági helyzete jelentősen leromlott és potenciálja nagymértékben lecsökkent az elmúlt években, ami kihatott az intézményünkbe jelentkezők létszámára is.

A felvettek pontszámainak elemzése és rangsorba állítása egyfajta iránytű arra vonatkozóan, hogy kik választják az intézményt, a Nyíregyházi Főiskola esetében **az ún. medián hatos**, melyet közepesnek kell ítélnünk. Tovább rontja az „oktatási képet”, hogy kevés olyan **országosan is ismert és jegyzett képzést tud a főiskola felmutatni**, amely a környező megyéken túlról is vonz továbbtanulni vágyókat. Az intézmény képzési kínálatában szereplő szakok nincsenek ténylegesen pozícionálva, így azok, akik a felsőoktatásban szeretnének tanulni, nem tudnak érdeemben dönteni, miért is a Nyíregyházi Főiskolát válasszák. **Rontja a Nyíregyházi Főiskoláról kialakított képet, hogy nincs idegen nyelven folyó piacképes, érdeemben hallgatót vonzó képzése!**

Látható az is, hogy a főiskola beiskolázását jelentősen rontja **a környező intézmények évek óta erősödő kisugárzása és vonzereje** – ami vélhetően fenn is marad –, így hosszabb távon kell számolni a partnerintézmények fokozódó konkurenciájával. A hallgatók és családjuk a továbbtanulási döntés meghozatala során előtérbe helyezik az egyetemeket, ahol a képzés teljes vertikuma megjelenik, ezzel is hozzájárulva a lehetséges életpályamodellhez.

Az önálló Nyíregyházi Főiskola fennmaradásának záloga a **gazdasági kiszámíthatósággal egybekötött pénzügyi stabilitás** és az olyan felsőoktatási képzések komplex egésze, amelyek a **lokális igényeken túli helyi specialitások**, többet és mást nyújtanak a többi intézményhez képest, kötődnek a megyéhez, illetve a régióhoz. Egyúttal azt is látni kell, hogy **ez egyedül, önmaga erejére alapozva nem megy**, csak és kizárólag kompromisszumos megoldás keretében, **a fenntartó, a megye és a város tengelyében lehetséges**. Szakítani kell azzal a torz felfogással is, hogy **a sok szakot kínáló intézmény stabil jövőt biztosít** a dolgozóknak és vonzza a hallgatókat, hiszen „sokszor a kevesebb több”. Az intézmény stabil és hosszú távon is fenntartható gazdálkodáshoz az is hozzájárul, hogy **a kis létszámú képzéseket nem indítja**, csoportösszevonásokkal, évfolyamszintű előadásokkal erőforrásokat szabadít fel, mindezt úgy, hogy az oktatás színvonala nem sérül.

Tudományos és kutatási helyzetkép

A felsőoktatás nem választható szét a kutatástól, a tudomány művelésétől, mindezek nélkül nem képzelhető el. A **Nyíregyházi Főiskola kutatási és tudományos tevékenysége ismert**, állandó változásokon megy keresztül. Intézményünkben a minősítettek aránya kimagasló, a hazai rangsorban is előkelő helyen áll, hiszen a **70%-ot meghaladó arány kiemelkedően jónak ítéltető**. Figyelemreméltónak mondható az oktatók hazai és külföldi tudományos folyóiratokban való publikálása, de ez intézményi átlagban meglehetősen egyenetlen. Az MTMT-be való feltöltés megindult, **de az még nem teljes körű**, a jövőben valamennyi oktatónak szerepeltetnie kell a tudományos teljesítményét. Az ADMIR kitöltése, a rövid- és a középtávú karriertervek elkészítése **megtörtént, értékelésük végbement**, de **a realizálás fázisa mindkét esetben elmaradt**, így e két rendszer alapcéljai kérdőjeleződnek meg.

A „nagy egyetemekkel” szemben a Nyíregyházi Főiskola kisebb létszámmal működik, hatékonysági és gazdasági szempontokra visszavezetve a jövőben indokolt lenne **a kutatási területek szűkítése, annak a profilozása**, hogy nemzetközi mércével is elismert teljesítményekre legyen készen. A **szigetszerűen** – jellemzően intézetekhez kötődő – működő **kutatóegységek központi koordinálása legmagasabb vezetői szinten elmaradt**, így ezek egymással párhuzamosan működnek, eredményeik és munkáik kölcsönösen nem segítik egymást.

A hallgatói Tudományos Diákköri munka (TDK) minden évben sikereket mutat fel, de nem csak a falakon belül, hanem azon túl is, melyet fenn kell tartani, meg kell erősíteni. **Érdekeltté és aktív szereplővé** kell tenni az oktatókat, minél **többet vállaljanak szerepet** e nemes feladatban, miután az intézményi finanszírozás egyik alappillére a jövőben ez lesz. A Nyíregyházi Főiskolán jelenleg sajnos csak egy jól lehatárolható oktatói kör az, aki ezeket a többletfeladatokat évről évre vállalja.

Ebben az esetben is – hasonlóan az oktatáséhoz – a **tudományos és kutatási helyzetet**, annak **összetevőit mélységi analízis alá véve**, az alábbi megállapításokat tehetjük.

- Nincs tényleges, az **intézmény profiljához köthető egységes kutatási irány**, szigetszerűen működnek a kutatási csoportok az intézményben.
- Hiányként kell felemlíteni, hogy **az intézmény nem rendelkezik átfogó tudományos kiadvánnyal (folyóirattal)**, amely a Nyíregyházi Főiskola tudományos pajzsa lehetne, továbbá az intézménynek nincs központilag szervezett önálló tudományos rendezvénye.
- A magas tudományos minősítettség ténylegesen nem jelenik meg az intézmény szolgáltatási portfóliójában, ezen előnyét a főiskola nem képes a gyakorlatban

hasznosítani. A felvételi döntések meghozatala során ez az előny eltűnik, hiszen nem ez alapján dönt a továbbtanulni szándékozó fiatal.

- Tartalmilag a főiskola tudományos kereteit meghatározó – ADMIR, MTMT, karriertervek stb. – minősítések rendelkezésre állnak, de azok nem segítik az intézmény profilozását központi marketing és realizálás hiányában.
- A TDK rendszer messze elmarad a rendelkezésre álló lehetőségek határától, mivel csak szűk területen fejti ki hatását.

Környezeti helyzetkép

Egy intézmény helyzetét **nem szabad csak önmagában szemlélni**, azt a környezet viszonyában is el kell helyezni, úgy is szükséges értékelni. Általánosan kijelenthető, hogy az intézmény jó kapcsolatokkal bír, **ismert és elismert a hazai felsőoktatás rendszerében**, de a lehetőségeinek határát még nem érte el. A kapcsolati tőke az egyik olyan erőforrás, amely különösebb ráfordítást nem igényel, de hiánya hatványozottan érzékelteti hatását, évekre visszavetheti a fejlődést.

A Nyíregyházi Főiskola jelenlegi kapcsolati hálóját alapvetően determinálja a múlt küldetése, az akadémiai dolgozók tudományos kötődése és érdeklődése. Szűkebb életköznyezetünkben két intézményt kell kiemelni. A **Debreceni Egyetemmel (DE)** nem csak oktatási, hanem tudományos és pályázati kapcsolatok is fennállnak. Rontja a Nyíregyházi Főiskola helyzetét és növeli kitérttségét, hogy oktatási kínálatának közel háromnegyedét lefedi az előbb említett egyetem, de egy kölcsönös együttműködés keretében kiszámíthatóvá válhatna. Tudomásul kell venni, hogy a nemzeti felsőoktatási piac adott, az a jövőben tovább fog redukálódni, a mozgásterek beszűkülnek. Mindkét oktatási intézménynek elemi érdeke az együttműködés, a hatékonyság növelése, a szinergiák felerősítése.

A **Miskolci Egyetemmel (ME)** a kapcsolat évtizedes múltra vezethető vissza, ami a műszaki területen igen intenzív és napi. Ez tovább bővíthető a gazdasági és társadalomtudomány területen közös projektek és kutatócsoportok felállításával úgy, hogy az intézmények önállósága nem sérül.

Szórványos, nem mindennapi kapcsolat áll fenn a Szegedi Egyetemmel (SZE), a Pécsi Egyetemmel (PE), az Eötvös József Tudomány Egyetemmel (ELTE), és az Eszterházy Károly Főiskolával.

A **nemzeti kapcsolatokon** túl a **nemzetközi együttműködések is fontos** talpkövei a Nyíregyházi Főiskolának, hogy az útját bejárja, értelmet adjon célkitűzésének. A főiskolát be kell illeszteni az európai oktatási térségbe, sőt azon túl is, hiszen **a világ** az informatika és hírközlés korszakában „összeszűgödött”, karnyújtásnyi távolságra kerültek a földrészek egyetemei és főiskolái. Nagyon fontos, hogy erős és stabil európai kapcsolatokra alapozza a jövőképet, melyeket közös projektekkel és szakmai találkozókkal kell erősíteni. Az ERASMUS pályázati rendszer a „gerincét jelentheti” ennek a felfrissített gondolkodási iránynak. Külön említést érdemel a kárpátaljai kapcsolat is, hiszen **a jogelőd intézményekkel együtt több mint 20 éve folyik** a határon túli magyar nyelvű képzés a főiskola oktatóinak bevonásával. Ezt **nem szabad felszámolni**, sőt, ha lehet, **bővíteni kell** úgy, hogy találkozzon a kinti igényekkel, ne sértse az autonómiát és a fenntartó ilyen irányú elvárásainak is megfelelően. További magyar ajkúakat megcélzó határon túli képzéseknek – Partium, Felvidék-Bodroghöz – is van relevanciája akkor, ha gazdaságilag kifizetődő és azt a kormányzat pénzügyileg is külön támogatja.

Amennyiben a Nyíregyházi Főiskola **önálló státuszban működik** közép- és hosszabb távon, az alábbi területeket és feladatokat célszerű újragondolni:

- A hálózatos kapcsolatok – az oktatás, a kutatás és az innováció területén – kerüljenek előtérbe, ezek legyenek az intézményi prioritások. Konzorcionális kapcsolatok

mege erősítése, olyan potenciális nagybefektetők közös csábítása az északkelet-magyarországi térségbe, akik alapoznak a felsőoktatásra mint háttérbázisra.

- Közös „Kutatók éjszakája” program bevezetése a Debreceni Egyetemen és a Miskolci Egyetemen egyaránt. Ez az együttműködés bővíthető és kiterjeszhető közös kiadványokra, folyóiratokra. További együttműködések felkutatása és közös pályázatok beadása a hazai társintézményekkel.
- Nagyobb hangsúlyt kell helyezni az olyan nemzetközi kapcsolatokra, amelyek idegen nyelvű hallgatókat jelentenek, de ehhez az idegen nyelvi háttér kiépítését azonnal meg kell kezdeni. Keresni kell az ún. joint-master közös diplomák kiadásának lehetőségét is, mivel erre fokozott igény mutatkozik a régióban és azon túl.

Gazdasági helyzetkép

„...a multat be kell vallani”
(József Attila)

A 2008-as pénzügyi és gazdasági válsággal a gazdasági kérdések napirendre kerültek, míg korábban másodlagosságot jelentett, ma prioritássá lépett elő minden egyetemen és főiskolán. Azt már tudjuk, hogy **a finanszírozás alapjaiban fog változni**, de ahhoz, hogy lássuk, ez milyen hatást gyakorol és milyen következményekkel jár majd az intézményre nézve, feltétlenül meg kell ismerni a múltat annak előnyeivel, hibáival együtt.

A hazai felsőoktatást **1998 óta normatív alapon finanszírozzák**, ami a korábbi „bázisszemléletű” forráselosztást jelentette. Ez a forrásallokáció-rendszer egyszerre jelenti a jó tervezhetőséget és a kiszámíthatóságot, valamint a költség- és gyakorlatorientált képzések alulfinanszírozottságát. 2008-tól **egy erőtlén és következmények nélküli kezdeményezéssel** – az ún. hároméves fenntartói szerződés megkötésével – indult próbálkozás a teljesítményszemlélet érvényesítésére a hazai felsőoktatásban – így a Nyíregyházi Főiskolán is –, de ennek érdemi hatása a gazdálkodás színvonalára és hatékonyságára nem volt.

A Nyíregyházi Főiskolának – mint minden költségvetési intézménynek – a forrásait az alábbi két tényező jelenti:

1. **központi (fenntartói) támogatások,**
2. **saját bevételek.**

A Nyíregyházi Főiskola fenntartói támogatásainak összesített adatai az éves beszámoló alapján

Adatok eFt-ban

Megnevezés	2010	2011	2012	2013
Működési támogatás	5 131 662	4 618 030	4 286 500	4 278 287
Felhalmozás kiadásainak támogatása	65 289	35 209	15 200	15 200
Összesen	5 196 951	4 653 239	4 301 700	4 293 487

Adatok eFt-ban

Megnevezés	2010	2011	2012	2013
Funkcionális költségvetés alapján megállapított támogatás	4 787 592	4 782 712	3 795 300	2 628 100
<i>ebből</i>				
– hallgatói támogatás	882 510	807 990	568 960	413 800
– képzési támogatás	2 927 432	1 223 434	911 278	556 147

A korábbi alapfinanszírozási szint a Főiskolán **4,8 milliárd forintról 2,8 milliárd forintra zuhant** – a normatív beállítottsági szint 93,7%-on rögzült –, és ez **a jövőben** a 2014-es adatok ismeretében **érdemben nem is fog változni**. Külön hangsúlyozni kell és rá kell mutatni arra, hogy az intézmény forrásainak 2/3-át az állami támogatás adja évenként eltérő szerkezetben.

A forrásokról át kell térni a kiadások szerkezetére, összetételének elemzésére.

A Nyíregyházi Főiskola kiadásainak főbb elemei

Megnevezés	2010	2011	2012	2013
Személyi juttatások járulékkal növelten (eFt)	3 459 494	3 502 453	3 014 788	2 974 466
Dologi kiadások (eFt)	2 937 377	3 061 813	2 607 881	2 802 170
Szankciók (eFt)	854	4 190	19 581	47 927

A személyi kiadásokat mint a legjelentősebb kiadási tételt külön kell elemezni, külön kell vizsgálni.

A Nyíregyházi Főiskola személyi kiadásai 2010-2013. között

Megnevezés	2010	2011	2012	2013
Rendszeres személyi juttatások (eFt)	1 812 865	1 776 164	1 692 137	1 592 637
Nem rendszeres személyi juttatások (eFt)	670 185	791 742	626 624	597 942
Munkavégzéshez kapcsolódó juttatások (eFt)	541 478	704 746	424 024	527 071

A személyi jellegű kiadások kritikus kockázatúak a Nyíregyházi Főiskolán, ezért további analizálást igényeltek. Külön elemeztük a személyi jellegű kiadásokat:

- **besorolás szerinti bér viszonylatában, és**
- **béreltérítés alapján egységekre és intézményi szinten.**

Amennyiben a személyi jellegű ráfordításokat a munkavégzés helyének bontásában vizsgáljuk, az alábbiak szerint alakul egy havi elszámolása.

A Nyíregyházi Főiskola személyi jellegű ráfordításai az egységek megoszlásában

adatok Ft-ban

Megnevezés	Akadémiai rész	Nem akadémiai rész	Gyakorlóiskolák
Havi bérkifizetés járulékkal növelten	79 695 675	38 371 272	67 689 921
%-os megoszlása	42,9	20,7	36,4
Egységhez sorolt létszám (fő)	298	142	210
Fajlagos személyi jellegű ráfordítás (Ft/fő)	267 435	270 220	322 332

A 2014. májusi elszámolás adatai.

Az adatokat **szociális hozzájárulással növelten kell érteni**, ha csak a bérköltséggel kívánunk számolni, úgy a 27%-kal csökkenteni kell a táblázatban szereplő összegeket.

1. **Az akadémiai rész 2013. augusztus 31-ig kari struktúrában**, 2013. szeptember 1-jétől *intézeti formában* működik. **14 oktatási intézet**, 3 kutatási (AMSZKI, KEKK), és 1 oktatást segítő szervezet (SZIK) látja el a munkát. A Nyíregyházi Főiskola munkavállalóinak 46%-a az akadémiai szektorhoz köthető.
2. **A nem akadémiai rész** 9 szervezeti egységet foglal magába, melyek funkcionális és szolgáltató jellegűek (Rektori Hivatal, HSZK, ISZK, Botanikus Kert, Könyvtár és Könyvkiadó, KTI, Tangazdaság, Bessenyei Hotel, GMF). Jelenleg a főiskola munkavállalóinak 22%-a ezen szervezeti egységekben dolgozik.
3. **A két gyakorlóiskolában** 210 fő dolgozik, ami az összes munkavállaló 32%-át jelenti.

Az **akadémiai rész** további vizsgálata az alábbi képet mutatja:

1. 241 fő oktató (81%) és 57 fő nem oktató (19%) szerepel az állományban.
2. A legmagasabb létszámmal (52 fő) és egyben a legtöbb bérköltséggel (14 531 340,- Ft/hó) a Műszaki és Agrártudományi Intézet rendelkezik. A legkevesebb létszám (6 fő) és bérköltség (1 245 108,- Ft/fő) az Agrár és Molekuláris Kutató és Szolgáltató Intézetet jellemzi.
3. A bérhez köthető **keresetkiegészítések** az intézetek esetében az alábbiak szerint alakultak
  - Műszaki és Agrártudományi Intézet: 250 000,- Ft/hó
  - Testnevelési és Sporttudományi Intézet: 40 000,- Ft/hó

A Nyíregyházi Főiskola személyi jellegű ráfordításait az alábbi táblázat tartalmazza összefoglalva.

A Nyíregyházi Főiskola személyi jellegű ráfordításainak megoszlása egy havi átlagban

Megnevezés	Besorolási bér (Ft)	MDAB (Ft)	Egyéb kiegészítés (Ft)	Összes bér* (Ft)
Egy átlagos hónapban	135 000 000	4 757 500	12 212 220	151 969 720
%-os megoszlás	88,9	3,1	8	100

* járulék nélkül értendő, a szociális hozzájárulás kb. 37 000 000,- Ft/hó

A dologi kiadások között a legjelentősebb tétel a vásárolt szolgáltatások képviselik, melyeken belül kiemelkedik az éves PPP törlesztés. A személyi jellegű kiadások mellett a másik nagy részéről a PPP beruházásokról is szót kell ejteni, szerződés szerinti összértéke 16 951 millió Ft, 20 évre jelent pénzügyi kötelmet évente 1 150 millió forint kötelezettségvállalás mellett. Az állam eltérő mértékben, de önrész címen a kötelezettségek egy részét biztosítja.

A PPP állami támogatása 2010-2014 között

Megnevezés	2010	2011	2012	2013	2014
Diákotthon férőhely	42 800	42 800	42 800	42 700	42 800
SANDRA hotel					
Oktatási-kutatási infrastruktúra „B” épület	181 500	159 632	227 098	223 917	205 934
Meglévő kollégiumi rekonstrukció	189 000	136 646	166 517	157 367	180 886
Összesen	413 300	339 078	436 415	423 984	429 420

A PPP-s éves törlesztéssel nem csak az a gond, hogy **a jelenlegi helyzetben túlvállalt és irreálisan magas** a bevételekhez képest (14-15%), hanem az is, hogy árfolyamváltozásoknak kitett, és a hozzá kötődő szankciók (késedelmi kamat) évről évre emelkednek. A **bevételek csökkenése, a hallgatói létszám apadása, a költségek (kiadások) szinten ragadása** olyan „ördögi háromszög”, amely:

- befolyásolja a gazdálkodás kereteit, minimális önállóságot enged csak az intézménynek,
- kényszerpályára állítja a vezetést,
- fékezi és gátolja a fejlesztéseket,
- gátolja a személyekhez kötött ösztönzőrendszer működését, így demotiváltságot eredményez.

Ahhoz, hogy ebből az intézmény kitörjön, fenntartói segítségre van szükség, amelyhez belső főiskolai támogatásnak/partnerségnek is kell társulnia.

Külön meg kell említeni, hogy az elmúlt években **megjelentek és egyre nagyobb méreteket öltenek** a joghátrányok miatti szankciók (fizetések). Az intézmény gazdasági helyzetét a **nemfizetések miatti**, valamint a **késedelmes teljesítésekhez kötődő** késedelmi kamat, per- és ügyvédi költségek csak tovább rontják, 2014-ben ezek összege már elérte az 50 000 000,- Ft-ot, ami várhatóan tovább fog emelkedni. Ez azért is külön figyelendő tétel, mert forrást von el a főfolyamatoktól, olyan kiadást jelent, amelynek tényleges hozadéka nincs.

2013-tól egy újabb kiadással is kalkulálnia kell az intézménynek: az ún. tranzakciós illetékekkel, mely éves szinten kb. 25 millió Ft többletkiadást jelent.

Összefoglalva a gazdasági helyzetképet kijelenthetjük az alábbiakat.

A Nyíregyházi Főiskola pénzügyi forrásai – aggregáltan vizsgálva – folyamatos csökkenést mutatnak. Az állami támogatás 50%-os mérséklődése kritikus helyzetet idézett elő, mivel a kiesést a saját bevételek nem pótolták, és a kiadások (költségek) nem csökkentek. Miután a **saját bevételek** további érdembeli **növelésére korlátozottak a kilátások**, az állami támogatások várhatóan a jelenlegi szinten állandósulnak, a gazdasági reorganizáció a kiadások csökkentésében nyilvánulhat csak meg.

A kiadások szerkezetét elemezve kijelenthető, hogy:

- a személyi jellegű ráfordítások dominálnak,
- a dologi kiadások, bár hektikusan változnak, de a második jelentős kiadási faktor,
- beruházásra és felhalmozásra minimális forrás áll rendelkezésre.

A kiadási szerkezet torz és aránytalan, mivel **magas a bérköltség és a járulékok aránya, a dologi kiadásainkon belül dominál a PPP törlesztés**, és ezek együttesen magas állandó költséget eredményeznek. Ezek a veszélyek nem új keletűek, hiszen a 2011-ben – sikeresen – lezajlott akkreditációról készült jelentés is rámutatott (9., 17. o.). „Az intézmény gazdálkodása kiegyensúlyozott, bár a PPP konstrukciók költségei fenyegető „rémként” lebegnek az intézmény költségvetési egyensúlya felett. Ugyanakkor azt is látni kell, hogy a jelenleg erősen szűkülő – és a következő években kritikus méreteket ölthető – támogatáscsökkenés a PPP konstrukció kamat- és tőkeköltségeit kétségessé tehetik. Nagyon körültekintő középtávú gazdasági terv kell ahhoz, hogy a Nyíregyházi Főiskola ne kerüljön kritikus helyzetbe.”

A NYÍREGYHÁZI FŐISKOLA SWOT ANALÍZISE

Az előzőek ismeretében felállítottam az intézmény SWOT analízisét a saját meglátásaimra, valamint az aktuális információkra alapozva.

ERŐSSÉGEK	VESZÉLYEK
<ul style="list-style-type: none"> - magas tudományos minősítettség; - jó infrastrukturális és informatikai feltételek; - erős tanárképzési, mérnöki hagyományok (elismert pedagógiai műhely); - hasznosítható intézményi tudásbázis; - széles körben rendelkezésre álló kutatási kapacitás; - Nyíregyháza vonzereje.	<ul style="list-style-type: none"> - demográfiai csökkenés, hallgatói fogyás; - államilag támogatott hallgatói létszám csökkenése; - környező egyetemek szívéhatása; - tanárképzés stagnálás; - oktatási rendszer reformja; - a megyei gyenge kkv szektor, alacsony K+F+I; - tartós költségvetési hiány, rossz kiadási szerkezet; - minimum ponthatárral bekerülő hallgatók.
GYENGESÉGEK	LEHETŐSÉGEK
<ul style="list-style-type: none"> - a középgeneráció akut hiánya; - állandó állami segítség (támogatás); - gyakorlatorientált képzés elégtelensége; - szolgáltatói attitűd hiánya; - alacsony oktatói motiváltság; - integrált, diszciplináris kutatások széttagoltsága, hiánya; - a külső gazdasági szervezetek kevés számú megrendelése kutatásoknál, szolgáltatásoknál; - rossz helyiséggazdálkodás; - humán erőforrás kihasználtságának egyenetlensége; - kapcsolati tőke nem kellő szintű kiaknázása.	<ul style="list-style-type: none"> - képzési lehetőségek bővítése, élethosszig tartó tanulás (LLL) népszerűsítése; - a város és a térség meghatározható szellemi központjaként való működés; - a regionális és a lokális igényekre alapozott fejlesztések beindítása; - vállalkozásokkal, civil szervezetek önkormányzatokkal való fokozott együttműködés; - piaci finanszírozás bevonása, a K+F+I szolgáltatások fokozása; - határmenti külföldi hallgatók létszámának növelése; - ipari-, kutatási-, szolgáltató klaszter felállítása; - hálózati együttműködés a hazai felsőoktatási intézményekkel; - nemzetközi kapcsolatok dinamizálása.

A FELÁLLÍTANDÓ SZERVEZETRE VONATKOZÓ ELKÉPZELÉSEK

Azt gondolom, a Nyíregyházi Főiskola akkor jár a helyes úton és lesz hosszabb távon is kiszámítható intézmény, ha **megtalálja a helyes küldetését, vállalható feladatokat és irányokat jelöl ki**, mindezt társadalmi felhatalmazás és elismerés mellet úgy, hogy figyelembe veszi a Stanford egyetem örökbecsű jelmondatát: **„mindenből a legjobbat”**. Csak **a minőségi munkára alapozott siker** az, ami tartósan biztosítja a fennmaradást.

A jövőben olyan **gazdasági-jogi-műszaki-adminisztrációs** szervezetet kell létrehozni, amely az alábbi alapelvekkel működik

1. nem túlzottan szofisztikált, letisztított hatáskörökkel és feladatokkal,
2. nem érvényesül a bürokrácia, de megjelenik a szolgáltató jelleg, azaz a főfolyamatnak „támogató” háttereként működik,
3. csökkenti a vezetők létszámát, növeli a hatékonyságot, és mindezt relatíve olcsón.

Jelenleg az intézményben sok a nem akadémia szervezet, melyet csökkenteni indokolt, ahol az lehetséges és szakmailag is alátámasztható, összevonással egyszerűsíteni kell. Ugyanakkor az esetleges redukció nem eredményezheti a működés hatékonyságának csökkenését, nem béníthatja meg az operatív folyamatokat. Mindig a feladathoz kell a szervezett rendelni és nem fordítva.

A nemzeti felsőoktatásról szóló 2011. évi CCIV törvény (továbbiakban: Nft.) 14. § (3) bekezdése rendelkezik arról, hogy „a felsőoktatási intézmény a nem oktatási szervezeti egységei intézményi központtá szervezhető”. Az intézményi központok vezetői az Nft. 37.§ (2) b) pontja értelmében vezetői megbízással rendelkeznek.

A funkcionális és szolgáltató feladatokat ellátó szervezeti egységek intézményi központokká szervezésének **fő célja az átláthatóbb, gazdaságosabb működtetés elérése**, az oktatás, kutatás támogatása. Ennek eszköze a központokon belüli egységek átszervezése, a vezetői megbízások számának csökkentése és a valós igényekhez történő igazítása.

A Nyíregyházi Főiskola jelenlegi organogramjából kiindulva a nem oktatási egységeket három központba javaslom sorolni:

1. **Központi Igazgatási és Humánpolitikai Központ**
2. **Gazdasági és Vagyongazdálkodási Központ**
3. **Hallgatói Szolgáltató és Képzésszervezési Központ**

A központok felállítását azért tartom célravezetőnek, mert területi lehatárolás alapján jönnének létre, szerveznék és koordinálnák a feladatokat. A szervezet élén **nem magasabb vezetői** státuszban központvezetők állnának, amelyek irodák/csoportok munkáit fognák össze.

1. A Központi Igazgatási és Humánpolitikai Központ

A jelenlegi szervezeti egységek közül az alábbiakat javaslom a központ irányítása alá helyezni:

- Humánpolitikai Iroda/Csoport
- Jogi és Szabályozási Iroda/Csoport
- Központi Iktató
- Rektori Titkárság (az irányítás-vezetés az Nftv. alapján szétválík)
- Minőségirányítási, Monitoring- és Kontrolliroda/Csoport (az Nft.-vel összhangban kontrollingra módosítható)
- Alumni-, Karrier- és PR iroda/Csoport

2. Gazdasági és Vagyongazdálkodási Központ

A jelenlegi szervezeti egységek közül az alábbiakat javaslom a központ irányítása alá helyezni:

- Beszerzés Osztály
- Bér-és Munkaügyi Osztály
- Pályázati Osztály
- Pénzügyi és Számviteli Osztály
- Üzemeltetési és Vagyonkezelési Osztály
- Informatikai Szolgáltató Központ
- Tuzson János Botanikus Kert
- Tangazdaság
- Agrár- és Molekuláris Kutató- és Szolgáltató Intézet
- Bessenyei Hotel
- Campus Kollégium

3. Hallgatói Szolgáltató és Képzésszervezési Központ

A jelenlegi szervezeti egységek közül az alábbiakat javaslom a központ irányítása alá helyezni:

- Felnőttképzési Csoport (a Képzési és Továbbképzési Intézet helyett)
- Hallgatói Szolgáltató Központ
- Központi Könyvtár és Kiadó

A központok létrehozásával egy időben javaslom:

- Osztályok, szervezeti egységek összevonását,
- a Gazdasági és Műszaki Főigazgatóság megszüntetését.

Jelenleg az intézményben kialakult irányítási-vezetési gyakorlatot – a funkcionális és szolgáltató területeken – felül kell vizsgálni. Ez gyakorlatban azt jelenti, hogy a feladathoz kell rendelni az irányítást – amelyhez elválaszthatatlanul társul a felelősség is –, és mindezt a **tulajdonosi szemléleten alapuló kontroll mellett**. Tudatosítani kell minden **nem akadémiai munkavállalóban**, hogy a **főfolyamat maga az oktatás**, melyet a támogató folyamatok (adminisztráció, gazdaság, műszak, jog, humánpolitika stb.) segítenek minél magasabb szinten érvényre juttatni. Az elégedett hallgatónál (ügyfélnél) nincs jobb, és ezt csak **együttes munkával lehet elérni**, amit nem csak az oktatásban, hanem az azt kiszolgáló egységekben is meg kell valósítani a **közös siker érdekében**. A minőségbiztosítást (irányítást) ebben a szektorban is be kell vezetni, a **tényleges visszajelzésekre alapozva kell évente úgy értékelni**, hogy az jövőbemutató legyen, a maximális elégedettséghez közelítsen, és mindezt átláthatóan, költséghatékonyan tegye.

Amennyiben az új szervezetek felállnak és funkcionálnak, ahol **szükséges és lehetséges, a hatáskör átruházásával élni kell**, így is növelve a hatékonyságot. A **hatékonyság és a szolgáltatások minőségének növelése** – az elmúlt években méltatlanul háttérbe szorult – ezen a területen kiemelt prioritást kell, hogy kapjon, mivel ez egy olyan láthatatlan gátló tényező, mely nem számszerűsíthető, de hiánya és elégtelensége évekre kihat, hallgatót taszít.

VEZETŐI ÖSSZEFOGLALÓ

„A jövő nélkül a jelen nem ér semmit, olyan mintha nem is létezne”. (Jose Saramago)

I. A szervezetre vonatkozó vezetői elképzelések

Alapozva a törvény előírásokra, nem növelve a bürokráciát és a vezetők létszámát a nem oktatási szervezeti egységeket 3 központtá indokolt szervezni, a jelenlegi egységeket ezekhez besorolni és szükség szerint átalakítani. Mindezeket a kancellária fogja össze és koordinálja a munkájukat.

Nevezett szervezetek az alábbiak:

1. **Központi Igazgatási és Humánpolitikai Központ**
2. **Gazdasági és Vagyongazdálkodási Központ**
3. **Hallgatói Szolgáltató és Képzésszervezési Központ**

A központon belül csak a valós szükségletekhez igazított iroda/csoport felállítását tartom elfogadhatónak.

II. Oktatásra vonatkozó elképzelések

2. **A folyamatosan csökkenő hallgatói létszámmal nő a veszteséges, nem rentábilis képzések száma az intézményben.** Amíg korábban a magasabb hallgató létszámmal **bíró képzések** – intézményi szinten – képesek és alkalmasak voltak arra, hogy pufferként működjenek, azaz a veszteséges területeket kompenzálják, addig ezek napjainkra eltűntek, vagy nullszaldóssá/veszteségessé váltak. Az oktatásban a „sokszor a kevesebb több” elvet kell követni és érvényre juttatni. **A vezetésnek egyértelműen ki kell jelölnie az oktatási prioritásokat, melyekhez a szükséges és elégséges forrásokat is hozzá kell rendelnie. Tovább kell racionalizálni a képzéseket oktatásszervezési szempontok alapján, úgymint:**
  - felvételi során az alacsony jelentkezői létszámú szakokat nem szabad beindítani, mivel az csak tovább növeli a hiányt;
  - a csoportbontásokat csak olyan mértékig szabad engedni, amely még jövedelmező, vagy nem növeli a veszteséget;
  - további közös idősavokat kell kijelölni az azonos tantárgyak oktatására, így **erőforrás-felszabadítás érhető el;**
  - tovább kell élni a felsőoktatási törvényben biztosított lehetőséggel az akadémiai vonal esetében (a kötelező óraszám emelése) és **csak valóban indokolt esetben szabad órakedvezményt biztosítani az oktatóknak;**
  - folytatni kell a képzésekhez kötődő nem oktatási díjak csökkentését;
  - fenntartói és politikai segítség kérése a repülőképzés fenntartásához.
3. **Amennyiben az oktatást mint szolgáltatást értelmezzük,** annak valós, az intézményben előállított értékét ismernünk kell, ezért – minden lezárt félévet követően – meg kell állapítani:
  - az Sztv. szerinti **önköltségét** és a **teljes képzési költségét,** továbbá
  - a képzések **tényleges bevételeit és kiadásait.****Fentiek ismeretében lehet csak értékelni az oktatást,** hogy a közeli jövőben a szükséges lépések végrehajthatóak legyenek.

4. Az **intézmény egészére vonatkozó személyi fejlesztési tervet kell összeállítani** – az akkreditációs és az oktatási igények alapján a valós szükségletekre alapozva –, melyben minőségi elveken túl gazdasági szempontok dominálnak. Így a jövőben csak olyan személyeket alkalmazzunk, akik többlet kifizetési igényeket nem támasztanak a főiskolával szemben (munkába járás, utazási költségtérítés, lakhatási támogatás, szállásdíj-kedvezmény stb.)

III. Gazdálkodásra vonatkozó elképzelések

1. A Gazdasági és Műszaki Főigazgatóság által elkészített likviditási tervre alapozva 2014 második felére **egy olyan válságtervet kell összeállítani**, melyben a fenntarthatóság mellett gazdasági és szervezeti átalakítás (létszámcsökkentés, szerződések felbontása, módosítása, beszállítókkal történő egyeztetések) lépései időrendi sorrendben megjelennek. A válságterv egy olyan **reorganizációs program**, amelyben:

- a krízisből kivezető út egyértelmű, egyszerre találkozik a fenntartó, a régió és az intézmény elvárásaival;
- tényleges és nem csak papíron kimutatható, számszerűsíthető a megtakarítás;
- 2015-re megteremti a stabil és kiszámítható gazdálkodás alapjait, elkerüli a peres eljárásokat, csökkenti az intézményt sújtó szankciókat (késedelmi kamat, per-, ügyvédi költség stb.);
- a SWOT analízist az intézmény vezetése felállítja, ami a következő akkreditációhoz alapot szolgáltat.

A reorganizációs terv részét kell képeznie az előbbieken túl két további szempontnak, úgymint:

- **méretgazdaságosság** (hallgatói létszámhoz igazított infrastruktúra) bemutatása,
- **erőforrás-felhasználás optimalizálása** (a biztonságos és gazdaságos működéshez szükséges személyi állomány, forrásigény).

2. A fölös infrastruktúra hasznosítása (eseti és tartós bérbeadások) csak egyik lehetséges útja a saját bevételek további növelésének. Az eddig kialakult kapcsolatokat fenntartva tovább kell pozicionálni és tudatosítani a helyzetet azzal, hogy:

- a mátraszentimrei üdülőingatlant vissza kell adni a Magyar Nemzeti Vagyonkezelő Zrt-nek.
- A Tangazdaság helyét és funkcióját leromlott állapota, a folyamatosan, évről évre növekvő értéknövelő beruházások nagysága, valamint az a tény, hogy az egység minden évben csak veszteséget termel, újragondolásra készíti. Indokolt megvizsgálni **a bérbeadás lehetőségét** úgy, hogy az egyben oktatási feladatokat is kielégítsen.
- Az Agrár és Molekuláris Szolgáltató Intézet (AMSZKI) **jelen formájában és tartalmában nem működtethető, itt alapvető fordultra van szükség**. A több milliárdos eszközberuházás a tényleges megrendelések hiányában (2012-ben 0 Ft; 2013-ban 1,5 millió Ft a terv) csak „pénztemető”, ezért a komplex bérbeadását itt is vizsgálni kell, ha lehetőség adódik, azzal élni kell.
- A megyében és a megyén túl lévő potenciális gazdasági szervezetek részére olyan **gazdasági alapon nyugvó portfóliót kell kialakítani** – oktatás, K+F+I, bérlemény, rendezvény, együttműködések stb. –, melyben a „nyitott főiskola” képe jelenik meg és behozza a vállalkozást az intézménybe.

5. **A tartós és eseti szerződések további folyamatos felülvizsgálata.** Az intézmény drágán és hatékonytalanul működik. A csökkentés lehetősége áll fenn az alábbi esetekben, melyeket

azonnal érdekekre és kapcsolatokra való tekintet nélkül felül kell vizsgálni, és amennyiben lehetséges, fel is kell mondani.

- A külső személytől igénybe vett **jogi szolgáltatás** díjának redukciója.
- **Üzemeltetés területén** (tűz- és vagyonvédelem, riasztás, PPP hibabejelentés, takarítás, őrzés-védelem, állandó PR) a díjak újratárgyalása.
- Energetikai audit – energia és gáz – elvégeztetése sikerorientáltan egy külső szervezettel.
- Az intézmény által bérelt autók számának csökkentése (jelenleg ez havi 800 000,- Ft.)
- A fent nem említett közüzemi és egyéb szolgáltatások felülvizsgálata (parkgondozás, szemétszállítás).

6. **Gazdasági átvilágítás a személyi kifizetések esetében.** Mivel az intézmény legnagyobb kiadási tételét a személyi jellegű ráfordítások jelentik, amelyek állandó költségként viselkednek, felül kell vizsgálni a már kialakult gyakorlatot és korrigálni kell úgy, hogy:

- egyszerre egy időben keresetkiegészítéssel és munkáltatói döntésen alapuló illetménykiegészítés (MDAB) csak kivételes esetben állapítható meg;
- a keresetkiegészítések mindig csak határozott időre szóljanak;
- azok, akik egy vagy több pályázatban keresetkiegészítésre jogosultak, a pályázat időszaka alatt egyéb kifizetésben ne részesüljenek.

7. A kintlévőségek (a Nyíregyházi Főiskolának tartozók) kezelésének, behajtásának aktivitását növelni kell. A **„jobb a sűrű fillér, mint a ritka forint”** elvet kell követni.

- Az évek óta meglévő tartozások beszedésére minden jogi lépést meg kell tenni, nem engedhető meg, hogy azok elévülési időn túli követeléseként szerepeljenek a könyvviteli nyilvántartásban.
- Csökkenteni kell a vezetés által adott kedvezményeket – tandíj, kollégiumi, egyéb hallgatói befizetések stb. –, tudatosítani kell, hogy ez nem alanyi jogon jár, hanem egy közösségi szolgáltatásért fizetett ellenérték.
- **Külön figyelendő** és az intézkedési tervben ki kell térni a kollégiumi díjak, a hallgatói tartozások kezelésére, hiszen ezek **nagysága 2014 májusában az 50 millió Ft-ot meghaladta.** Nem engedhető meg, hogy az intézmény egyetlen kintlévőségéről is lemondjon.

IV. Környezeti kapcsolatokra vonatkozó elképzelések

A nehézségek átvészelésének, a jövő fejlődésének alapját a kapcsolatokra alapozott innovatív együttműködések jelenthetik. Ezek már **most is jelen vannak az intézmény életében**, de sok esetben érdemi tartalom és kézzelfogható anyagi eredmény nélkül.

Ezen a folyamaton változtatni kell, így **stratégiai szövetséget kell kötni**:

1. **regionális társadalmi szerveződésekkel** (megye, város, civil szervezetek, kamarák, önkormányzatok, kiemelt alapítványok stb.)
2. **gazdasági szervezetekkel** (kkv, nagyvállalkozások)
3. **hazai, a főiskola vonzáskörzetét érintő felsőoktatási intézményekkel és a nemzetközi egyetemekkel/főiskolákkal.**

Mivel a **nem budapesti felsőoktatási intézményeknek** egyéb küldetése és szerepe van, pl. a térség szellemi bázisa, tudásközpont, fő megélhetést jelentő munkahely, ezekre alapozva **egy rövid és egy hosszabb távú cselekvési tervet** kell összeállítani. Gyakorlatilag a SWOT analízis eredményeit felhasználva prioritásokat kell megfogalmazni, melyekhez stratégiai akcióterv is társul. **A terveket évente értékelni, finomítani**, és a megváltozott környezeti igényekhez kell igazítani.

Keresni kell azokat a regionális vállalkozásokat, melyek **tudnak és akarnak innoválni**, hogy a Nyíregyházi Főiskola bázisára, mint háttérre alapozzanak, **szolgáltatást rendeljenek meg**. Ennek alapfeltétele, hogy az intézmény bizonyítsa a jelenlétét a mindennapokban, mutassa be képességét és nyitottságát e területen is. Nem a vállalkozásoknak kell keresniük a főiskolát, hanem éppen fordítva. A gyakran hangoztatott mondás itt hatványozottan érvényes: „**a bizalom gyalogszerrel jön, de lóháton távozik**”, éppen ennek megakadályozása érdekében **csak minőségi szolgáltatás nyújtására vállalkozhat a főiskola**.

Mivel a 2014-2020-as EU ciklusban a **kapcsolatokra/együttműködésekre** alapozott projekteket támogatják, ezen stratégiai szövetségesekkel kell felkészülnünk a pályázati források elnyerésére.

A vezetői összefoglalóban kitértem az általam eddig legfontosabban tartott területekre, számba vettem mindazokat a problémaköröket, amelyek gátolják a Nyíregyházi Főiskola hatékony és racionális működését. Mindenre nem tértem ki, mert nem is lehetett, hiszen számos problémakör a jövőbeli átalakítások során kerül felszínre, ami majd akut kezelést igényel. Célom az volt, hogy rávilágítsak a főbb gátló tényezőkre és folyamatokra és egy lehetséges irányt jelöljek ki.

Összefoglalva vezetői javaslatomat, az intézmény falain belül olyan potenciális tartalék húzódik meg, amelynek feltárásával, valamint a szűkebb társadalmi környezet segítségének integrálásával és a fenntartó támogatásával a Nyíregyházi Főiskola közép- és hosszabb távon tudja biztosítani helyét és szerepét az ország/régió felsőoktatásában. Szembe kell nézni a múlttal, tanulni kell a hibákból, mindezt úgy, hogy a felelősség megállapítása se maradjon el.

A feladat adott, az idő ellenben sürget, ezért azonnal hozzá kell kezdenünk, hogy további versenyhátrányba ne kerüljünk, további – korábban kivívott – intézményi előnyöket ne veszítsünk.